

**RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE**

**Brussel, 12 december 2011 (13.12)
(OR. en)**

18475/11

**Interinstitutioneel dossier:
2009/0157 (COD)**

**JUSTCIV 356
CODEC 2397**

NOTA

van: het voorzitterschap
aan: de Raad

nr. vorig doc.: 18320/11 JUSTCIV 350 CODEC 2362

nr. Comv.: 14722/09 JUSTCIV 210 CODEC 1209

Betreft: Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en authentieke akten op het gebied van erfopvolging en betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring
- Algemeen akkoord over de tekst van de artikelen

I. INLEIDING

1. De Commissie heeft op 16 oktober 2009 bij de Raad een voorstel ingediend voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en authentieke akten op het gebied van erfopvolging en betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring.
2. Het Verenigd Koninkrijk en Ierland hebben niet te kennen gegeven dat zij wensen deel te nemen aan de aanneming en toepassing van deze verordening, op de wijze als voorzien in artikel 3 van het Protocol betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland ten aanzien van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

3. Overeenkomstig de artikelen 1 en 2 van het Protocol betreffende de positie van Denemarken, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, neemt Denemarken niet deel aan de aanneming van deze verordening, die derhalve niet bindend is voor, noch van toepassing is in Denemarken.
4. De Groep burgerlijk recht (erfrecht) heeft sedert de indiening regelmatig over het verordeningvoorstel vergaderd.
5. Het voorstel is onderworpen aan de gewone wetgevingsprocedure. Tijdens de onderhandelingen zijn er informele contacten met het Europees Parlement geweest om tot een akkoord in eerste lezing te komen. Het Europees Parlement zal naar verwachting in februari 2012 zijn standpunt in eerste lezing vaststellen.
6. Enkele problemen zijn voorgelegd aan de Raad (Justitie en Binnenlandse Zaken) tijdens de zittingen van 3-4 juni 2010 en 9-10 juni 2011. De Raad heeft bij die gelegenheden politieke richtsnoeren voor de verdere werkzaamheden goedgekeurd ¹.
7. De door de Raad op 9 en 10 juni 2011 goedgekeurde politieke richtsnoeren hebben de weg geëffend voor aanzienlijke vooruitgang bij de besprekingen in de Groep burgerlijk recht (erfrecht) zodat de meest problematische bepalingen herschreven konden worden.
8. Omdat de zaak flink is vooruitgegaan besloot het voorzitterschap de tekst van de artikelen van de voorgestelde verordening en enkele bijkomende elementen op 2 december 2011 voor te leggen aan het Coreper, met het oog op een algemeen akkoord over die tekst in de Raad, rekening houdend met die bijkomende elementen.

¹ Zie documenten 9703/1/10 REV 1 JUSTCIV 94 CODEC 425 en 11067/11 JUSTCIV 152 CODEC 968.

9. Na de besprekingen in het Coreper van 2 december 2011 hebben de JBZ-raden de nog op te lossen vraagstukken in verband met de tekst van de artikelen op 6 december besproken.
10. Tegen deze achtergrond heeft het voorzitterschap de tekst van de artikelen en de bijkomende elementen op 12 december 2011 opnieuw aan het Coreper voorgelegd ¹. Bij die gelegenheid is het Coreper overeengekomen dat de bespreking van de kwestie van het nalatenschapsbeheer op technisch niveau wordt voortgezet en dat derhalve onder artikel 21 een p.m. wordt opgenomen. In het licht van de bevindingen van het Coreper legt het voorzitterschap, met het oog op een algemeen akkoord, in het addendum bij deze nota een aangepaste versie van de tekst van de artikelen aan de Raad voor, tezamen met suggesties inzake de verdere stappen met betrekking tot de bijkomende elementen die hierna in punt II vermeld staan, teneinde de besprekingen op technisch niveau over het verordeningvoorstel in de nabije toekomst af te ronden ².

II. BIJKOMENDE ELEMENTEN

a) Nalatenschapsbeheer

11. De politieke richtsnoeren die de Raad in juni 2011 had goedgekeurd, behelsden dat alle aspecten van het beheer van de nalatenschap in beginsel zouden worden beheerst door het recht dat op de erfopvolging van toepassing is, zij het dat verder moest worden nagedacht over mogelijke uitzonderingen op dat beginsel ³. Dat beraad heeft inmiddels op technisch niveau plaatsgevonden en diverse mogelijke uitzonderingen zijn onderzocht.

¹ Zie document 18320/11 JUSTCIV 350 CODEC 2362 + ADD 1.

² Ook aan de overwegingen van het verordeningvoorstel moet op technisch niveau de laatste hand worden gelegd.

³ Zie document 11067/11 JUSTCIV 152 CODEC 968, punt 21.

12. Het voorzitterschap geeft te kennen dat er geen werkbare, voor alle lidstaten aanvaardbare oplossing is gevonden en stelt derhalve voor om artikel 21 vooralsnog oningevuld te laten, totdat de op technisch niveau voort te zetten besprekingen een akkoord betreffende een uitzondering opleveren, welk akkoord zo spoedig mogelijk na de op 13 en 14 december te houden Raad tot stand zou moeten komen.

b) Inbreng en inkorting van schenkingen ('clawback')

13. Uit hoofde van de huidige wetgeving is de inbreng en inkorting van schenkingen onderworpen aan het op de erfopvolging toepasselijke recht. Deze regel wordt juist geacht door een grote meerderheid van de lidstaten, die willen beletten dat iemand de wettelijke erfdelen opzettelijk verkleint door tijdens zijn leven via schenkingen zijn nalatenschap in waarde te doen verminderen en zijn wettelijke erfgenamen slechts een beperkte nalatenschap na te laten. Deze lidstaten beschouwen de inbreng en inkorting van schenkingen als een middel om te garanderen dat alle erfgenamen hun rechtmatig deel krijgen krachtens het recht dat van toepassing is op de erfopvolging.
14. Een aantal lidstaten heeft evenwel bezwaar gemaakt tegen deze regel, volgens welke volgens het op de erfopvolging toepasselijke recht kan worden bepaald of een schenking al dan niet moet worden ingebracht of ingekort. Volgens deze lidstaten leidt deze regel tot rechtsonzekerheid voor derden die geen erfgenamen zijn en die tijdens het leven van de schenker dergelijke schenkingen hebben ontvangen zonder te kunnen voorzien dat de schenkingen bij overlijden van de schenker zouden kunnen worden ingebracht of ingekort. Deze lidstaten zijn van oordeel dat voor de bescherming van de belangen van dergelijke derden uitzonderingen op de algemene regel vereist zijn.
15. Dit punt is van bijzonder belang voor het Verenigd Koninkrijk en Ierland, die niet aan de aanneming van de toekomstige verordening deelnemen, maar die, in de toekomst, zouden kunnen besluiten aan de toepassing van de verordening deel te nemen, met name indien dit vraagstuk op bevredigende wijze zou worden opgelost.

16. Het voorzitterschap is van oordeel dat een voor alle lidstaten aanvaardbare oplossing voor dit politiek gevoelige punt moet worden gevonden. Het stelt derhalve voor een politiek besluit te nemen om, na een algemeen akkoord over de tekst van de artikelen, de besprekingen over een uitzondering op de algemene regel inzake de inbreng en inkorting van schenkingen voort te zetten ten behoeve van de rechtszekerheid voor de ontvangers van dergelijke schenkingen. Een dergelijke uitzondering moet zorgvuldig worden geformuleerd en een goed evenwicht weerspiegelen tussen de belangen van de partijen die schenkingen hebben ontvangen zonder zich ervan bewust te zijn dat deze ingebracht of ingekort zouden kunnen worden, enerzijds, en de belangen van de erfgenamen krachtens het op de erfopvolging toepasselijke recht, anderzijds.
17. Een dergelijke uitzondering zou erin kunnen bestaan dat een derde die een schenking heeft ontvangen de mogelijkheid krijgt zich te verzetten tegen een vordering tot inbreng van die schenking bij overlijden van de schenker, indien hij een dergelijke inbreng niet had kunnen voorzien uit hoofde van het recht dat toepasselijk zou zijn geweest op de erfopvolging van de schenker, indien deze zou zijn overleden op de dag waarop de schenking werd gedaan. Zo nodig zou de uitzondering kunnen worden gecombineerd met een overgangsbepaling. De uitzondering zou niet van toepassing zijn op erfgenamen die tijdens het leven van de schenker schenkingen hebben ontvangen.
18. Het voorzitterschap stelt voor om de bepaling inzake de inbreng of inkorting van schenkingen zoals die thans luidt, vooralsnog te handhaven (zie artikel 19, lid 2, punt j) in addendum 1 bij deze nota). Indien, vóór de vaststelling van de verordening, een oplossing zou worden gevonden zoals hierboven geschetst, zouden concrete bepalingen moeten worden opgesteld om de huidige tekst aan te vullen.
19. Bij het beantwoorden van de vraag of in de tekst van de toekomstige verordening nieuwe bepalingen betreffende de inbreng en inkorting van schenkingen moeten worden opgenomen, moet rekening worden gehouden met het feit dat deze bepalingen een latere aanvaarding van de verordening door het Verenigd Koninkrijk en Ierland uit hoofde van artikel 4 van het Protocol betreffende de positie van het Verenigd Koninkrijk en Ierland ten aanzien van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht mogelijk maken. In dat verband zullen de andere lidstaten er evenwel van verzekerd moeten zijn dat de toekomstige verordening uiteindelijk op die twee lidstaten van toepassing zal zijn.

III. Elektronisch register voor Europese erfrechtverklaringen

20. Tijdens de besprekingen over het verordeningvoorstel in de Groep burgerlijk recht (erfrecht) werd gepleit voor de instelling van een elektronisch register voor Europese erfrechtverklaringen en de online toegang daartoe. Een dergelijk register zou het gebruik van deze erfrechtverklaring vergemakkelijken en het wederzijds vertrouwen en de rechtszekerheid doen toenemen. Binnen de groep bestaat er echter een ruime consensus over dat de instelling van een dergelijk register nogal wat voorbereidend werk zou vereisen.
21. Daarom stelt het voorzitterschap voor dat de Raad de Commissie verzoekt zich te beraden op alle relevante aspecten in verband met de noodzaak en de haalbaarheid van zo'n elektronisch register.

IV. CONCLUSIE

22. De Raad wordt verzocht:
- a) een algemeen akkoord te constateren betreffende de tekst van de artikelen in addendum 1 bij deze nota ¹;
 - b) te constateren dat nadere besprekingen nodig zijn betreffende de uitzondering in verband met de aanstelling en de bevoegdheden van de beheerder van de nalatenschap c.q. de executeur-testamentair (zie deel II, punt a));
 - c) te constateren dat nadere besprekingen nodig zijn betreffende de inbreng en inkorting van schenkingen en dat de in deel II, punt b), aangereikte elementen daarbij als leidraad kunnen dienen; en
 - d) de Commissie te verzoeken het voorbereidende werk als bedoeld in deel III te starten.

¹ Met dien verstande dat in de tekst van de artikelen in bepaalde taalversies nog enkele terminologische wijzigingen kunnen worden aangebracht en dat deze tekst in ieder geval later door de juristen-vertalers zal moeten worden bijgewerkt.